แนวทางการอยู่ร่วมกันของนิสิตพม่าภายใต้สำนึกของชาติพันธุ์ที่หลากหลายในมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย

Process for Coexistence of Myanmar Students Under Various Ethnic Identity in Thai Buddhist University

พระระพิน พุทธิสาโร[1]

Phrapalad Raphin Buddhisaro, Phichet Thangto, Lampong Klomkul

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาแนวทางการอยู่ร่วมกันของนิสิตพม่าภายใต้สำนึกต่างชาติพันธุ์ในมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในสถานที่จริงคือมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย โดยใช้แนวคิดในเรื่องพหุวัฒนธรรม การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม กฎแห่งความพร้อม สู่การเรียนรู้และการปรับตัวในการอยู่ร่วมกัน ผลการศึกษาพบว่า นิสิตสัญชาติพม่าที่มาศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จ. พระนครศรีอยุธยา มีทั้งพระ แม่ชี ฆราวาส สถิติในปี 2560 พบว่ามีกว่า 483 รูป/คน และนับย้อนหลังไป 10 ปี มีสถิติรวมกว่า 3,500 รูป/คน โดยจำนวนนิสิตที่อยู่ในชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาทิ พม่า ไทใหญ่ มอญ ยะไข่ ปะหล่อง ปะโอ ทั้งหมดมีประวัติศาสตร์แห่งรัฐ สำนึกชาติพันธุ์ และความขัดแย้งร่วมกันในอดีต เมื่อต้องมาเรียนในสถานที่แห่งเดียวกัน มหาวิทยาลัยจึงได้กำหนดให้อยู่อาศัยในหอภายใน ทำกิจกรรมและเรียนร่วมชั้น ทำให้เกิดการสื่อสารระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม เกิดการเรียนรู้ ยอมรับ ปรับตัวข้ามสำนึกทางชาติพันธุ์ ส่งผลให้อยู่ร่วมกันภายใต้ความแตกต่างหลากหลายทางชาติพันธุ์ได้ โดยผลการศึกษาที่มหาวิทยาลัยสงฆ์สามารถนำไปเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายในอาณาบริเวณที่เนื่องด้วยความแตกต่างทางชาติพันธุ์ได้

คำสำคัญ : เมียนมาร์, ชาติพันธุ์, มหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย

Abstract

The purpose of this research was to study the coexistence of Burmese students under ethnic identity in Thai Buddhist University.Documentary studies from related research, interview and participatory observation in real-life location at Thai Buddhist University were used for data collection. The concept was designed from using multiculturalism, cross-cultural learning and the law of readiness into the learning and adaptation. Results indicated that Burmese students who studied at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Phranakhon Si Ayutthaya University included

[1] หลักสูตรบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Email : research.mcu@gmail.com

monks, nuns and layman. From statistics of the year 2017, there were more than 483 students and more than 3,500 students over the past 10 years. Students were from various ethnic groups such as Myanmar, Tai, Mon, Rakhine, Palong and Pa-o who having a history of ethnic identity and used to have the common conflict in the past. In order to live together within the university, they were set together to live in the dormitory, do activity and study. Therefore, they needed to communicate between person and group, initiate learning, accept, and adjust to cross-ethnic learning which led them to live together under diversity of ethnic groups. Results from Buddhist University can generalize to be a guidance for peace coexistence of various ethnic groups in the area of ethnical differences.

Keywords: Myanmar, Ethnics, Buddhist University

บทนำ

พม่าและไทยมีพรมแดนติดกัน จึงมีการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานในภาคอุตสาหกรรม การผลิต การเกษตร และภาคต่าง ๆ จำนวนมาก มีผู้ประมาณการว่าภาคการผลิตทั้งหมดในประเทศไทยมีแรงงานจากต่างชาติ ไม่น้อยกว่า 6 ล้านคน (ออนไลน์,เมื่อ 20 ธันวาคม 2560) ในส่วนของพม่ามีสถิติรวมที่ขึ้นทะเบียนกว่า 1 ล้านคน อันประกอบด้วยชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาทิ พม่า ไทยใหญ่ มอญ กระเหรี่ยง ไทลื้อ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์,2559,หน้า 2) ยังไม่นับที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน และผิดกฎหมายกระจายอยู่ในภาคการผลิตส่วนต่าง ๆ ทั่วประเทศ การที่ไทยและพม่ามีลักษณะร่วมทางวัฒนธรรม คือประชากรนับถือพุทธศาสนา ทั้งการที่ประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยสงฆ์ จัดการศึกษาให้พระภิกษุสามเณร ชาวพุทธทั่วไป ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ทำให้พระภิกษุสามเณรประเทศต่างเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์รวมทั้งจากประเทศพม่า โดยมีนิสิตในชาติพันธุ์ต่าง ๆ เดินทางเข้ามายังประเทศไทยเพื่อศึกษาและพัฒนาตัวเองในระบบมหาวิทยาลัย โดยการเรียนการสอนก็เป็นไปตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย คือผลิตบุคคลากรด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในสายศาสนา รวมทั้งมีเป้าประสงค์เพื่อ “บูรณาการศาสตร์สมัยใหม่” ตามปณิธานของล้นเกล้ารัชกาลที่ 5 ผู้สถาปนามหาวิทยาลัย ตั้งแต่ พ.ศ.2430 ดังนั้นนิสิตกลุ่มชาติพันธุ์พม่าเมื่อเข้ามาศึกษายังมหาวิทยาลัยสงฆ์ จากการสัมภาษณ์จะพบว่าแต่ละคนจะมีเป้าหมายต่อการศึกษาแตกต่างกัน แต่เมื่อมาอยู่ร่วมกันนิสิตสัญชาติพม่ามีพื้นของความขัดกันในมิติทางประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์แต่เดิมมาอยู่แล้ว เหตุนี้จึงนำไปสู่ความขัดกัน ไปจนถึงการวิทะเลาะวิวาทไปก็มีประเด็นหลักมาจากสำนึกทางประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ และดินแดน ซึ่งในการศึกษานี้จะได้ศึกษาถึงสาเหตุความขัดกัน พร้อมทั้งศึกษาแนวทางการอยู่ร่วมกันตามกรอบพันธกิจของมหาวิทยาลัย โดยมีเป้าหมายเพื่อ

พัฒนานิสิตด้านการศึกษา และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติภายใต้กลไกของมหาวิทยาลัยและศาสนา บนฐานของความแตกต่างของชาติพันธุ์ของนิสิตสัญชาติพม่าภายในมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย ใช้ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นความหลากหลายทางชาติพันธุ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะจง ต่อกลุ่มเป้าหมายเป็นนิสิตในชาติพันธุ์ต่างในนามนิสิตสัญชาติพม่าภายในมหาวิทยาลัยสงฆ์

แนวคิด โดยใช้แนวคิดในเรื่องพหุวัฒนธรรม (Multicultural) การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural-studies)

พื้นที่ในการดำเนินการวิจัย นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรราชวิทยาลัย จ.พระนครศรีอยุธยา โดยมีนิสิตในปีการศึกษา 2560 จำนวน 560 รูป/คน จำเพาะไปกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือนิสิตในนามสัญชาติพม่า โดยเป็นกลุ่มที่ถือหนังสือเดินทางในนามเมียนมาร์ จำแนกเป็นกลุ่มที่พูดภาษาไทย เรียนในหลักสูตรภาษาไทย และกลุ่มที่ใช้การสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นหลัก เรียนในหลักสูตรนานาชาติ โดยมีสถานที่ศึกษาในสามแห่งด้วยกัน คือคณะพุทธศาสตร์ เรียนในหลักสูตรพระพุทธศาสนา คณะมนุษย์ศาสตร์ เรียนในหลักสูตรทางด้านภาษาศาสตร์ หรือวิทยาลัยพุทธนานาชาติที่เรียนใน หลักสูตรด้านพระพุทธศาสนาระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโท-ปริญญาเอก)

ผลการศึกษา

จากการศึกษา “แนวทางการอยู่ร่วมกันของนิสิตพม่าภายใต้สำนึกของชาติพันธุ์ที่หลากหลายในมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย” พบว่าประเทศพม่ามีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ที่สูงมาอีกประเทศหนึ่งโดยพบหลักฐานว่ามีกลุ่มชาติพันธ์กว่า 135 กลุ่มชาติพันธุ์ และประชากรทั้งหมดเหล่านี้มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ พื้นถิ่นดินแดน รวมทั้งการนับถือศาสนาปฏิบัติตามหลักศาสนาแตกต่างกันไป

ในส่วนนิสิตพม่าในมหาวิทยาลัยสงฆ์ จากการศึกษาวิจัยโดยพบว่า นิสิตพม่าในสัญชาติพม่ามีทั้งพระ แม่ชี ฆราวาส สถิติในปี 2560 พบว่ามีกว่า 483 รูป/คน และนับย้อนหลังไป 10 ปี มีสถิติรวมกว่า 3,500 รูป/คน (ตามภาพประกอบ 1) โดยในจำนวนนิสิตที่อยู่ในชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่พบในมหาวิทยาลัยสงฆ์มี พม่า ไทใหญ่ มอญ ยะไข่ ปะหล่อง ปะโอ แต่ทั้งหมดมีประวัติศาสตร์ สำนึกชาติพันธุ์ และความขัดแย้งกันในอดีตเป็นฐานสำนึกแต่เดิม แต่เมื่อต้องมาอยู่ร่วมกันในฐานะนิสิต เรียนร่วมชั้น กิน อยู่ ร่วมกัน ทำให้เกิดการสื่อสารระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม นัยหนึ่งเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน อีกนัยหนึ่งเป็นการเรียนรู้ข้ามสำนึกทางชาติพันธุ์อันเป็นประวัติศาสตร์ในอดีต ส่งผลเป็นการเรียนรู้และอยู่ร่วมกันภายใต้ความแตกต่างหลากหลายทางชาติพันธุ์ได้ โดยนิสิตที่มาศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่พบมี 6 กลุ่มชาติพันธุ์ประกอบด้วย

1.ชาติพันธุ์พม่า (Burmess) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ในประเทศ พม่าส่วนใหญ่อาศัยอยู่แถบแม่น้ำอิรวดี ใช้ภาษาพม่า ในชีวิตประจำวัน มีพันธุกรรมเอเชียตะวันออกและอินเดีย เมื่อจำเพาะลงไปที่นิสิตพม่าจะมีลักษณะทางภายภาพในเรื่องการนุ่งห่มจีวรในแบบพม่า ใช้ภาษาภาษาเป็นภาษาหลัก มีกิจกรรมรวมกลุ่มกันในนามนิสิตพม่า และอยู่เฉพาะในกลุ่มของพม่า ไม่ค่อยปฏิสัมพันธ์ข้ามกลุ่มชาติพันธุ์ จะพูดได้ในภาษาพม่าและภาษาอังกฤษ ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษ (English Program) ที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้น อาทิ หลักสูตรภาษาศาสตร์ หรือพระพุทธศาสนาในหลักสูตรนานาชาติ เมื่อนับจำนวนเป็นสัดส่วนของนิสิตพม่าจะมีจำนวนเกินกว่า 200 รูป/คน ภายในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จ.พระนครศรีอยุธยา ทั้งมีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมในนามชมรมนิสิตพม่าและมีปฏิสัมพันธ์กับแรงงานพม่าที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยผ่านพิธีกรรมทางศาสนา เช่น กฐิน หรือบุญผ้าป่า เป็นต้น (สัมภาษณ์นิสิต A, 24 พฤศจิกายน 2560)

2.ชาติพันธุ์ไทใหญ่ไทใหญ่ (Tai) หรือ ฉาน คือกลุ่มชาติพันธุ์ในตระกูลภาษาไท-กะได ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ขนาดใหญ่อันดับสองของพม่า ส่วนมากอาศัยในรัฐฉาน ประเทศพม่า ประมาณ 3 หรือ 4 ล้านคน แต่มีไทใหญ่หลายแสนคนที่ได้อพยพเข้าสู่ประเทศไทย เพื่อหนีปัญหาทางการเมืองและการหางาน มีหลายกลุ่มเช่น ไตขืน ไตแหลง ไตคัมตี ไตลื้อ และไตมาว แต่กลุ่มใหญ่ที่สุดคือ ไตโหลง (ไต = ไท และโหลง (หลวง) = ใหญ่) หรือ ไทใหญ่ ภาษาไตและภาษาไทยคล้ายกันบ้างแต่ไม่เหมือนกัน ชาวไทใหญ่ถือวันที่ 7 กุมภาพันธ์ เป็นวันชาติ เมืองหลวงของรัฐฉานคือ ตองยี มีประชากรประมาณ 150,000 คน ส่วนเมืองสำคัญอื่น ๆ ได้แก่ สีป้อ ล่าเสี้ยว เชียงตุง และท่าขี้เหล็ก (นันทสิงห์,2540)

ในส่วนของกลุ่มไทใหญ่ในมหาวิทยาลัยสงฆ์สามารถจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มาจากรัฐฉานในประเทศพม่า ถือหนังสือเดินทางจากประเทศพม่า โดยมีรู้และเข้าใจภาษาไทย เรียนใน 2 หลักสูตร มีประสบการณ์การเข้าออก และเรียนหนังสือในประเทศไทย เช่น ที่วิทยาลัยสงฆ์น่าน เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เป็นต้น กลุ่มที่ 2 มีพื้นอพยพมาตั้งถิ่นฐานและได้บัตรสีชมพู และเป็นพระภิกษุบวชเรียนในประเทศไทย จะเรียนในหลักสูตรภาษาไทย ถือบัตรต่างด้าว ซึ่งเป็นประชากรแฝงในกลุ่มชาติพันธุ์พม่า เมื่อนับจำนวนสถิติไม่เป็นทางการนิสิตกลุ่มนี้จะมากถึง 200 รูป/คน มีการดำเนินกิจกรรมในรูปของชมรม รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มไทใหญ่ที่ตั้งถิ่นฐานและทำงานในประเทศไทยกลุ่มอื่น ๆ (สัมภาษณ์นิสิต B, 26 พฤศจิกายน 2560)

3.ชาติพันธุ์มอญ (Mon) เป็นชนชาติเจ้าของอารยธรรมอันเก่าแก่ในแผ่นดินพม่า พูดภาษาในตระกูลมอญ-เขมร จากการสำรวจประชากรมอญในปี ค.ศ. 1931 พบว่ามีจำนวนแค่ 3 แสน 5 หมื่นคน ต่อมาในปี ค.ศ. 1939 ได้มีการก่อตั้งสมาคมชาวมอญและมีการสำรวจประชากรมอญอีกครั้ง พบว่ามีราว 6 แสนกว่าคน พอต้นสมัยสังคมนิยมสำรวจได้ว่ามีชาวมอญราว 1 ล้านกว่าคน ชาวมอญที่ยังพูดภาษามอญในชีวิตประจำวันส่วนใหญ่อาศัยอยู่ใน รัฐมอญ แต่ในเขตเมืองก็จะพบแต่ชาวมอญที่พูดภาษาพม่าเป็นส่วนมาก รัฐมอญมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ข้างเคียงเรียงตามเข็มนาฬิกาดังนี้ ทิศเหนือ ติดกับเขตหงสาวดี

และรัฐกะเหรี่ยงทิศตะวันออก ติดต่อกับรัฐกะเหรี่ยง ทิศใต้ ติดกับจังหวัดกาญจนบุรี (ประเทศไทย) และเขตตะนาวศรี **ทิศตะวันตก** ติดกับอ่าวเบงกอล

โดยมอญที่เข้ามาศึกษาจะจำแนกเป็น 2 กลุ่ม โดยเป็นมอญที่เกิดในประเทศไทย (สุภรณ์ โอเจริญ ,2541) และถือสิทธิ์ของความเป็นคนไทย เช่นเดียวกับไทใหญ่ที่ส่วนหนึ่งใกล้ชิดกับคนไทยพูดภาษาไทยได้ มีพื้นถิ่นในบริเวณจังหวัดกาญจนบุรี และมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับมอญที่เกิดในประเทศไทย และทำกิจกรรมร่วมกันมีสำนึกทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับชาติพันธุ์เหมือนไทใหญ่ด้วยสำนึกทางประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ที่มีประวัติยาวนาน มีการจัดตั้งชมรมและดำเนินกิจกรรม ทั้งมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มมอญไทย และมอญจากพม่าที่เข้ามาเป็นแรงงานในประเทศไทยด้วย (สัมภาษณ์นิสิต C, 27 พฤศจิกายน 2560)

4.ชาติพันธุ์ยะไข่, **อะระกัน** หรือ **ระขึน** (Rakhine) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หลักอีกกลุ่มหนึ่งในประเทศพม่า อาศัยในรัฐยะไข่ชาวยะไข่ถือเป็นชาวพม่าพื้นถิ่นในรัฐยะไข่กลุ่มหนึ่ง ภาษาพูดของชาวยะไข่นั้นถือเป็นสำเนียงหนึ่งในภาษาพม่า และยังมีร่องรอยของภาษาพม่าโบราณ มีเสียงบางเสียงซึ่งในภาษาพม่าสำเนียงย่างกุ้งไม่มีใช้แล้ว เช่น เสียง ร โดยภาษายะไข่นั้นยังรักษาเสียง ร ไว้ได้ครบแทบทุกตำแหน่ง หากต้องการสะกดคำที่มีอักษร ร จึงควรดูที่การออกเสียงของภาษายะไข่ ทั้งนี้เนื่องจากยะไข่ห่างไกลศูนย์กลางจากพม่า โดยมีเทือกเขาอาระกันโยมาขวางกั้นอยู่ อีกทั้งยะไข่เองก็เคยมีอิสรภาพในการปกครองตนเองเป็นอาณาจักรอยู่ร่วมหลายร้อยปี ภายหลังจากการมาของอังกฤษ ยะไข่ถูกมองว่าต่างจากชาวพม่าทั่วไป ดินแดนยะไข่จึงถูกกำหนดเป็นรัฐหนึ่งเฉกเช่นเดียวกับชนกลุ่มน้อยในพม่า

สถานะของนิสิตอาระกันด้วยความที่มีประวัติศาสตร์ของตนเอง มีพระพุทธศาสนาในแบบของตัวเองดังปรากฏในงานวิจัยของ Ashon Nyanuttara (2014) เรื่อง A Study of Buddhism in Arakan ที่สะท้อนให้เห็นว่ามีอัตลักษณ์เอกลักษณ์ของภาษา ศาสนา วิถีความเชื่อของตนเองรวมทั้งประวัติศาสตร์ของดินแดนตนเองนับแต่อดีต เมื่อมาอยู่ร่วมกันสำนักทางประวัติศาสตร์และชาติพันธ์จึงยังคงมีรวมทั้งประวัติศาสตร์ร่วมระหว่างอารกันกับพม่าเคยรบแพ้ชนะ และเป็นเมืองคู่สงครามในอดีตกันมาจึงทำให้สำนึกเหล่านี้เด่นชัดและกลายเป็นประเด็นและท่าทีของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มด้วยกัน (สัมภาษณ์นิสิต D, 28 พฤศจิกายน 2560)

5.ชาติพันธุ์ปะโอ (Pa-O) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีพื้นถิ่นอยู่ใน เขตปกครองตนเองปะโอ (Pa-O Self-Administered Zone หรือ PAZ) ตั้งอยู่ในรัฐฉาน ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของพม่า ห่างจากพรมแดนไทยจังหวัดเชียงรายไปทางเหนือ ประมาณ 570 กิโลเมตร ตั้งอยู่ไม่ไกลจาก เมือง **“ตองยี”** เมืองเอกของรัฐฉาน ซึ่งตามรัฐธรรมนูญเมียนมาปี พ.ศ.2551 กำหนดให้ปะโอมีทั้งหมด 3 เมืองคือ “สี่แส่ง โหโปง ป่างลอง” แต่ในความเป็นจริงแล้วชาติพันธุ์ปะโออยู่อาศัยกระจายไปตามพื้นที่ต่างๆมากมาย มีภาษาพูดเป็นของตนเอง (Hammarström, Harald; Forkel, Robert; Haspelmath, Martin, eds. ,2017) จำนวนประชากรเฉลี่ยอย่างน้อย 600,000 คน ทั้งมีองค์กรแห่งชาติปะโอ (PNO) เป็นหัเป็นหัวเรือหลักมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 พร้อมด้วยฝ่ายความมั่นคงของตนเอง “กองทัพชาติปะโอ” ขุมกำลังราว 400 นาย ที่เปลี่ยนชื่อเป็น “องค์การปลดปล่อยชาติปะโอ” (PNLO) ในภายหลังลงนามหยุดยิงกับสภาสันติภาพและ

การพัฒนาแห่งรัฐ ในปี พ.ศ.2534 (Pa-Oh National Organization,2010) ภายในมหาวิทยาลัยสงฆ์มีกลุ่มชาติพันธุ์ปะโอ ศึกษาที่เป็นพระภิกษุอยู่ทั้งหมด 12 รูป/คน เมื่อสอบถามสำนึกของความเป็นชาติพันธุ์จะมีความแตกต่างกับเมียนมาร์ รวมไปถึงมีสำนึกที่แตกต่างผ่านภาษาวิถีชีวิตและพื้นถิ่นที่ตั้งและมีความใกล้ชิดกับไทใหญ่มากกว่าด้วยเหตุผลในเรื่องภูมิศาสตร์และความใกล้เคียงกัน พูดไทใหญ่ได้ พูดพม่าได้ มีปฏิสัมพันธ์อันดีกับทุกกลุ่ม (สัมภาษณ์นิสิต E, 29 พฤศจิกายน 2560)

6.ชาติพันธุ์ปะหล่อง "(Palaung) เป็นชนอีกชนเผ่าหนึ่งใน 135 ของพม่า และนับเป็น เผ่าที่อยู่นับเป็นหนึ่งใน 56 กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศจีน มีการอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศพม่า และมีบางส่วนที่อพยพเข้ามาประเทศไทยบริเวณชายแดน ใกล้ดอยอ่างขาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ (Ashley, S. ,2006) ชาวปะหล่องพูดภาษาปะหล่อง ซึ่งเป็นภาษาตระกูลมอญ-เขมร เรียกตัวเองว่า " ดาระอัง" (Da - ang , Ra – ang , Ta - ang) คำว่า "ปะหล่อง" ประชากรประหล่อง โดยการสำรวจของ องค์การพิทักษ์สิทธิมนุษยชน ณ ประมาณว่ามี 1 ล้านคน ถิ่นที่อยู่กันหนาแน่น คือบริเวณเทือกเขาในรัฐฉาน แถบเมืองตองแปง น้ำซัน , สีป้อ , เมืองมิต และทางตอนใต้ในรัฐฉานคือ เมืองเชียงตุง นิสิตพม่า เชื้อชาติปะหล่องที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยสงฆ์มีอยู่จำนวน 4 รูป/คน โดยทั้งหมดมีพื้นถิ่นอยู่ในบริเวณรัฐฉาน โดยเป็นชนกลุ่มน้อยที่ไม่มีประวัติศาสตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์รัฐชาติใหญ่ จึงทำให้ปะหล่อง มีท่าที่กับกลุ่มชาติพันธุ์ในแบบถ้อยอาศัยมากกว่าพูดได้ทั้งภาษาพม่า ปะหล่อง และไทใหญ่ เป็นต้น (สัมภาษณ์นิสิต F, 30 พฤศจิกายน 2560)

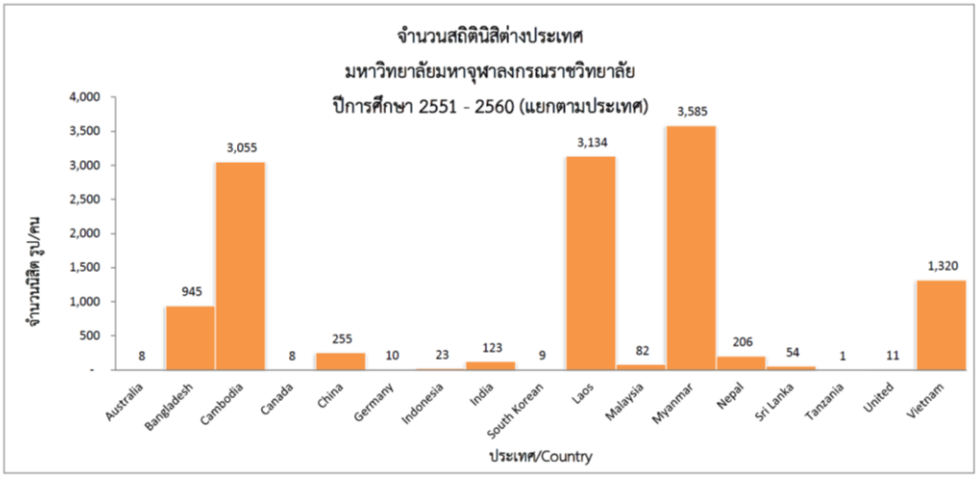

ภาพประกอบ 1 สถิตินักศึกษาต่างชาติในมหาวิทยาลัยสงฆ์ ระหว่าง พ.ศ.2551-2560

(ที่มา : สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,เมื่อ 22 ตุลาคม 2560)

ประเด็นความขัดกันอันเนื่องจากประวัติศาสตร์

พม่าเป็นแผ่นดินแห่งชาติพันธุ์ ระบุว่ามีจำนวนทั้งหมด 135 เผ่าพันธุ์ ตัวเลขนี้เป็นข้อมูลจากผลการสำรวจคร่าว ๆ โดยจำแนกพื้นที่ตามรัฐและภาคต่างๆทั้ง 14 แห่ง โดยจำนวนกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวช่วยทำให้เห็นภาพการกระจายตัวของกลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ ในประเทศพม่า กลุ่มชนที่มีจำนวนประชากร

ค่อนข้างมากและมีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์เด่นชัดมีเพียง 8 กลุ่ม คือ พม่า ยะไข่ มอญ ฉาน กะฉิ่น กะเหรี่ยง คะฉิ่น และคะยา แต่ละกลุ่มมีภาษาและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม และแม้ประเทศพม่าจะมีภาษาท้องถิ่นจำนวนมาก แต่ภาษาพม่าถือเป็นภาษาราชการและเป็นภาษากลางของคนทุกเผ่าพันธุ์ พม่ามองว่าความแตกต่างหลากหลายของประชากรในประเทศเป็นเพียงความแตกต่างทางวัฒนธรรม แต่ในมิติของประวัติศาสตร์ รัฐและเขตแดนจะพบว่าแนวคิดเรื่องชาตินิยม เผ่าพันธุ์นิยมเป็นประเด็นความขัดกันในรัฐของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่มาแต่เดิมด้วย เมื่อสังเกตและสัมภาษณ์นิสิตที่ถือหนังสือเดินทางจากพม่าในชาติพันธุ์ต่าง ๆ จะพบว่าแนวคิดเรื่องเผ่าพันธุ์นิยมประวัติศาสตร์ในอดีตติดตัวมาพร้อมกับนิสิตด้วย พฤติกรรมการกระทำของนิสิตในสัญชาติพม่าที่แตกต่างชาติพันธุ์ จึงเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันจากอดีต แสดงออกโดยการไม่ปฏิสัมพันธ์ ต่างคนต่างอยู่ ไม่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกัน รวมไปถึงเมื่อมีกิจกรรมใด ๆ จะเป็นลักษณะเอกเทศเป็นไปตามกลุ่มชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ทำให้นิสิตที่เป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ อาทิ พม่า มอญ และไทใหญ่ ยะไข่ ล้วนเป็นผลิตผลของความขัดกันในเชิงชาติพันธุ์ (อัคนี มูลเมฆ,2548) ที่เนื่องมาจากอดีต หลังจากที่พม่าได้เอกราชจากอังกฤษใน พ.ศ. 2498 พร้อมกับการทำข้อตกลงร่วมกันในชื่อข้อตกลงปางโหลง (Panglong Agreement) มีเงื่อนไขว่าหลังได้เอกราชอยู่ร่วมกันครบ 10 ปีให้แยกเป็นรัฐเอกราช การปฏิวัติยึดอำนาจของรัฐบาลทหารพม่า ใน พ.ศ. 2508 จึงกลายเป็นสำนึกในเรื่องชาติพันธุ์ ทำให้ประวัติศาสตร์ส่วนนี้ถูกทวนซ้ำ (พรพิมล ตรีโชติ,2542, หน้า 252-253) เมื่อสัมภาษณ์จากนิสิตไทใหญ่ และมอญ ยะไข่ เป็นต้น สำนึกส่วนนี้จะเด่นชัดและเป็นปมต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน รวมถึงการใช้ความรุนแรงทางการทหารตลอดระเวลาหลายสิบปีต่อชนเผ่า ในการปกครองพม่าในช่วงหลังจากได้รับเอกราชของรัฐบาลทหารพม่า ทำให้เกิดสำนึกทางชาติพันธุ์ที่ย้อนแย้งต่อต้านต่อกระบวนการกระทำของรัฐบาลพม่ามีอยู่ในกลุ่มนิสิตชาติพันธุ์ฉายชัดและติดมาพร้อมกับนิสิตชาติพันธุ์ในมหาวิทยาลัยสงฆ์ด้วย

แนวทางในการอยู่ร่วมกัน

การที่นิสิตเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์แล้ว จะพบว่าเมื่อต้องมาอยู่ร่วมกัน จึงมีปัญหาในหลายกรณี นิสิตกลุ่มชาติพันธุ์สัญชาติพม่ามีการกระทบกระทั่ง ทะเลาะ จนถึงขั้นรุนแรงทำร้ายร่างกาย เป็นต้น จากสาเหตุดังกล่าวทางมหาวิทยาลัยจึงได้ศึกษารายละเอียดแนวทางในการบริหารจัดการร่วมกับนิสิตผ่านกิจกรรม ผ่านแนวทางในการอยู่กันบนความหลากหลายเพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้เป็นประสบการณ์ร่วมกันผ่านกิจกรรมทางศาสนา (สัมภาษณ์ผู้บริหาร A, 25 ธันวาคม 2560) ผ่านกิจกรรมในแบบของการเรียน กิน อยู่ หลับ นอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ปรับตัว ทำความเข้าใจ โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือนิสิตผู้มาศึกษาจบการศึกษาตามกรอบที่แต่ละหลักสูตรกำหนดไว้ โดยในการศึกษาวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาแนวทางที่มหาวิทยาลัยในนามกองกิจการนิสิตดำเนินการร่วมกับภาคส่วนจัดการศึกษาในระดับคณะ และหลักสูตร โดยมีเป้าหมายเพื่อการบริหาร จัดการให้เกิดการอยู่ร่วมกันได้ ตามกรอบคิดใน

เรื่องการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม สู่การเรียนรู้ เข้าใจ ปรับตัว และยอมรับ หรือหลากหลายชาติพันธุ์ให้เหลือเพียงพระภิกษุในพระพุทธศาสนา และนิสิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์ของคณะสงฆ์ไทย ผ่านกระบวนการพหุวัฒนธรรม เรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพภายใต้ความแตกต่าง ซึ่งสามารถจำแนกได้ คือ

1.การเรียนร่วมในหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยกำหนด หมายถึง ให้นิสิตดำเนินกิจกรรมเรียนโดยหลักสูตรในมหาวิทยาลัยกำหนดให้มีการเรียนรู้แขนงแต่ละวิชา รวมถึงด้านอาเซียนศึกษา และมีการให้นิสิตนำองค์ความร้านด้านชาติพันธุ์ของมานำเสนอบนฐานของพระพุทธศาสนา (ภาพประกอบ 2) ทั้งมีการจัดกิจกรรมในกลุ่มนิสิตพม่าด้วยกัน รวมไปถึงกิจกรรมระหว่างกลุ่มของนิสิตพม่าซึ่งส่วนใหญ่มาศึกษาหาความรู้ ในระดับต่าง ๆ มีทั้งพระภิกษุ แม่ชี และฆราวาส โดยเข้ารับการศึกษาในระดับปริญญาตรี โท เอก โดยจะเป็น 2 หลักสูตร คือหลักสูตรภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ตามแต่ความรู้ความสามารถของนิสิตเหล่านั้น กรณีคนไทใหญ่ มอญ ที่มีความคุ้นเคยกับภาษาไทยหรือใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน จะสามารถเรียนในหลักสูตรภาษาไทยได้ แต่กรณีที่เป็นนิสิตที่ไม่มีประสบการณ์ทางภาษาไทย จะเรียนหลักสูตรภาษาอังกฤษในคณะมนุษย์ศาสตร์เอกภาษาอังกฤษ กับคณะพุทธศาสนาหลักสูตรที่ใช้ภาษาอังกฤษ เป็นต้น โดยสาระของการเรียนทำให้นิสิตที่แตกต่างชาติพันธุ์ได้มาใช้ชีวิตร่วมกันในฐานะนิสิตในหลักสูตรนั้น ๆ ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์สื่อสารระหว่างกันและกันโดยมีคณาจารย์ผู้สอนเป็นตัวกลางในการสื่อสาร ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันตลอดระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด 2-5 ปี โดยประมาณ

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยหรือหลักสูตรกำหนด เช่น การทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การสาธิตวัฒนธรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมไทย นัยหนึ่งเพื่อเป็นเรียนรู้ในฐานะที่นิสิตเหล่าอยู่ในประเทศไทย จึงควรรู้วัฒนธรรมหรือภาษาไทย นอกจากนี้ยังมีการจัดวัฒนธรรมสาธิตเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และยอมรับความแตกต่างหลากหลายภายใต้กลไกของการบริหารมหาวิทยาลัย (สัมภาษณ์ผู้บริหาร A, 25 ธันวาคม 2560) ซึ่งกรณีหลังเป็นการจัดในองค์รวมแต่ก็ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์และนำไปเป็นฐานสู่ความเข้าใจซึ่งกันและกันได้

[DRAFTED] ASEAN SEMINAR BY MCU ASEAN STUDENTS NETWORKS

TIMING: EVERY WENDESDAY, SECOND AND FOURTH WEEK OF THE MONTH FROM 8/11/17-09/18

START TIME: 15.00-16.30 Room: Buddhametta, Floor 4, Zone D424, Disciplinary Learning Building

NO.	DATE	TOPIC	SPEAKERS/Group in Charge
1	15/11/17	Arakanese Buddhism and Multi-Culture in Rakhine State, Myanmar	Rakhine MCU students group
2	22/11/17	Malaysian Buddhism and Multi-Culture	Malaysian MCU students group
3	06/12/17	Mon Buddhism and Multi-Culture, Myanmar	Mon MCU students group
4	13/12/17	Khmer Krom Theravada Buddhism and Multi-Culture in Vietnam	Khmer Krom Theravada MCU students group
5	10/01/18	Shan Buddhism and Multi-Culture, Myanmar	Shan MCU students group
6	24/01/18	Pa-o Buddhism and Multi-Culture, Myanmar	Pa-o MCU students group
7	14/02/18	Kayah and Karen Buddhism and Multi-Culture in Kayah State, Myanmar	Kayah and Karen MCU students group
8	28/02/18	Buddhism and Multi-Culture in Laos	Laos MCU students group
9	08/03/18	Vietnamese Theravada Buddhism and Multi-Culture in Vietnam	Vietnamese Theravada MCU students group
10	13/06/18	Buddhism and Multi-Culture in Cambodia	Cambodian MCU students group
11	27/06/18	Mahayana Buddhism and Multi-Culture in Vietnam	Vietnamese MCU students group
12	11/07/18	Buddhism and Multi-Culture in Indonesia	Indonesian MCU students group
13	25/07/18	Buddhism and Multi-Culture in Singapore	Speaker.....
14	08/08/18	Wa (Va)/ Palaung Buddhism and Multi-Culture, Myanmar	Wa (Va) / PalaungMCU students group
15	22/08/18	Buddhism and Multi-Culture in Brunei/Philippines	Speaker.....
16	05/09/18	Buddhism and Multi-Culture in Myanmar	Burmese MCU students group
17	19/09/18	Buddhism and Multi-Culture in Thailand	Thai MCU students group

NOTE: This Schedule can be modified as to the appropriateness - update 28-09-17

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการเรียนการสอนที่เป้าหมายเพื่อการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมในการใช้ชีวิตร่วมกัน (ที่มา : ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 20 ธันวาคม 2560)

2.**การใช้ชีวิตร่วมกันในหอนักศึกษา** นิสิตชาวต่างชาติจะมี 2 กลุ่ม คืออยู่วัดในกรุงเทพ หรือบริเวณใกล้เคียง หรืออยู่หอพักนิสิต ที่ทางมหาวิทยาลัยจัดให้ โดยนิสิตพม่าที่พูดภาษาไทยได้ จะอยู่ที่วัดในบริเวณรอบมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หรือวัดที่พระภิกษุผู้นั้นสามารถสื่อสารระหว่างกันได้ แต่กรณีที่พูดภาษาไทยไม่ได้เลย ส่วนใหญ่จะอยู่ที่หอด้วยเหตุผลว่าไม่สามารถสื่อสารภาษากับเจ้าอาวาสในวัดไทย ที่ส่วนใหญ่จะพูดภาษาไทยได้ด้วย (สัมภาษณ์ผู้บริหาร B, 27 ธันวาคม 2560) เมื่ออยู่หอพักจึงมีกิจกรรมเนื่องด้วยการอยู่ร่วมกัน เช่น การทำวัตรสวดมนต์ การพัฒนาที่อยู่อาศัยทำความสะอาดสถานที่ อาทิทุกอาทิตย์จะมี Cleaning Day ทำความสะอาดที่พัก พัฒนาที่อยู่อาศัยร่วมกัน จึงทำให้เกิดการสื่อสารและทำกิจกรรมร่วมกันอันส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างนิสิตที่อยู่ภายในหอของมหาวิทยาลัยด้วยกัน

ภาพประกอบ 3 พระนิสิต 4 รูป ใน 4 ชาติพันธุ์ พม่า ยะไข่ ปะโอ กะยา ที่เรียนในหลักสูตรและห้องเดียวกันแต่ศึกษาในห้องเรียนเดียวกัน ที่เห็นความแตกต่างอันเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ร่วมของแต่ละประเทศ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างต่อการดำเนินชีวิตร่วมกัน (ภาพผู้วิจัย,15 พฤศจิกายน 2560)

3.การฉัน/รับประทานอาหารในหอฉัน/โรงอาหารมหาวิทยาลัย นิสิตที่อยู่ทั้งหมดทั้งนิสิตชาวไทยและต่างชาติจะอยู่และใช้ชีวิตที่หอด้วยกันรวมแล้วกว่า 1 พันชีวิต เมื่ออยู่ด้วยกัน จึงทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ผ่านการกิน ฉัน อาทิ ฉันร่วมวงเดียวกัน การสื่อสารระหว่างกันจากวันเป็นเดือน จากเดือนเป็นทำให้เกิดการสื่อสาร เรียนรู้และปรับตัวในวัฒนธรรม การกิน การฉันร่วมกัน เมื่อจำเพาะไปในส่วนของนิสิตสัญชาติพม่า กรณีพม่า ไทใหญ่ มอญ ยะไข่ ส่วนใหญ่จะยังสังสรรค์ในกลุ่มหมายถึงฉันร่วมวงเดียวกัน มีน้อยที่จะแยกกลุ่ม แต่ก็มีบ้างที่สื่อและฉันข้ามวงด้วยสำนึกของความเป็นเพื่อน อยู่หอเดียวกัน อยู่ใกล้กัน ปฏิสัมพันธ์เหล่านี้เป็นการสื่อสารทางบวกที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวภายใต้สำนึกของชาติพันธุ์ด้วย (สัมภาษณ์ผู้บริหาร C, 24 ธันวาคม 2560)

ภาพประกอบ 4 การทำกิจกรรมร่วมกันทั้งในฐานะที่เป็นนิสิตหอในที่ต้องพักด้วยกัน เรียน อยู่ด้วยกัน ทำวัตรสวดมนต์ ฉันอาหารร่วมกัน ทำให้นิสิตมีการเรียนรู้ความแตกต่างทางวิถีของกันและกัน (ภาพผู้เขียน : 12 พฤศจิกายน 2560)

4.การทำกิจกรรมทางศาสนาและกิจกรรมในการอยู่ร่วมกัน กล่าวคือนิสิตส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุสามเณร โดยในมหาวิทยาลัยสงฆ์จะเป็น 2 นิกายหลักคือมหายาน จากประเทศจีน เวียดนาม ไต้หวัน เป็นต้นและเถรวาท จากลาว พม่า เวียดนาม กัมพูชา ไทย บังคลาเทศ ศรีลังกา เมื่อมาอยู่ร่วมกันวัฒนธรรม

ร่วมทางศาสนาเป็นลักษณะเดียวกัน จึงมีกิจกรรมที่ปฏิบัติตามหลักวิถีทางศาสนา อาทิ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา กฐิน ผ้าป่า หรือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาในวันวิสาขบูชา หรือการทำวัตรสวดมนต์ของนิสิต ในประเด็นนี้เป็นการรักษาวัตรปฏิบัติทางศาสนาแล้ว ยังทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันบนความแตกต่างทางวัฒนธรรมด้วย เมื่อเฉพาะลงไปที่นิสิตสัญชาติพม่า การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันทำให้เกิดการเรียนรู้ ยอมรับ ปรับท่าที สู่การสื่อสารทางบวกร่วมกัน รวมทั้งการที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดให้ทำกิจกรรมในเชิงวัฒนธรรมสาธิตดังกรณีของการปฐมนิเทศนิสิตใหม่ให้มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย หรือวัฒนธรรมของกันและกันทำให้เกิดการเรียนรู้และทำความเข้าใจในกันและกัน รวมไปถึงการที่นิสิตในนามสัญชาติพม่า ได้ร่วมกิจกรรมด้วย การเรียนรู้ สู่การปรับท่าที ต่อสำนึกทางประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ซึ่งเชื่อว่าจะเบาลงและเป็นปฏิสัมพันธ์ในทางบวกมากขึ้น (สัมภาษณ์ผู้บริหาร D, 21 ธันวาคม 2560)

ภาพประกอบ 5 การทำกิจกรรมร่วมกันทั้งในฐานะที่เป็นนิสิตหอในที่ต้องพักด้วยกัน อยู่ด้วยกัน ทำวัตรสวดมนต์ ทำให้นิสิตมีการเรียนรู้ปรับตัวบนวิถีของการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมความคิด สำนึกทางประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ (ภาพ MCU News,30 พฤศจิกายน 2560)

ดังนั้นเมื่อประมวลผลในภาพรวมกิจกรรมในชั้นเรียน กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มในการอยู่ร่วมกัน ที่ทางหลักสูตรดำเนินการ หรือมหาวิทยาลัยออกแบบล้วนมีเป้าหมายเพื่อการอยู่ร่วมกันของนิสิตในมวลรวม ซึ่งส่งผลเป็นข้อดีสำหรับนิสิตในการเรียนรู้อยู่ร่วมกันภายใต้แนวทางและกลไกที่เหมาะสม ในการดำเนินชีวิตร่วมกันระหว่างนิสิตต่างชาติกับนิสิตไทย และนิสิตต่างชาติกับต่างชาติด้วยกัน รวมไปถึงกลุ่มชาติพันธุ์ในนามนิสิตพม่ากับสำนึกทางประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ กรณี พม่า ไทใหญ่ มอญ ยะไข่ ปะหล่อง ปะโอ ที่ปรากฏในมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย

ผลจากกระบวนการแนวทางอยู่ร่วมกันในมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย

ผลเชิงประจักษ์เชิงเป้าหมายจากการจัดการศึกษาเป้าหมายเพื่อความเป็นพหุวัฒนธรรม หรือการอยู่ร่วมกันอย่างสันติภายใต้ความแตกต่างหลากหลาย หากดูแนวคิดที่เป็นเป้าหมายคาดหวังจะพบว่าการศึกษาพหุวัฒนธรรม การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมที่จัดขึ้นในสถานศึกษา มีผลเชิงประจักษ์เกิดขึ้นในหลายมิติ อาทิ (1) ช่วยลดความรู้สึกเหยียดหยามเรื่องเชื้อชาติ หรือชนชาติและศาสนา (2) ช่วยเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม มองทุกคนในสถานภาพที่เท่าเทียมกัน ทั้งเรื่องสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ในการดำเนินชีวิตในชุมชนสังคมมหาวิทยาลัยสงฆ์ (3) เป็นกลไกร่วมในการกระตุ้น และส่งเสริมให้สมาชิกนิสิตชาวต่างชาติ

โดยเฉพาะในนามพม่า อยู่ร่วมกันได้ (4) คณาจารย์ ผู้บริหาร บุคลากรกระตุ้นเรียนรู้ที่จะแสวงหาความรู้ต่อมิติของความหลากหลายมากขึ้น ทั้งมีกระบวนการสอนหรือให้ความรู้อย่างมีบูรณาการและแยบยลมากขึ้น (5) ช่วยให้ทุกคนในสังคมเข้าใจซึ่งกันและกัน ไม่นำเรื่องความแตกต่างของวัฒนธรรม เชื้อชาติ ความเชื่อไปใช้ในทางที่ก่อให้เกิดความขัดกัน จนไปสู่ความขัดแย้ง

ผลประมวลรวมแนวคิดที่สำคัญ ภายใต้การออกแบบและดำเนินการโดยมหาวิทยาลัย คือการเรียนรู้ภายใต้ความเหมือนคือเป็นชาวพุทธและเรียนมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา ภายใต้แนวคิดมวลผองพี่น้องกัน ชาติพันธุ์หรือจะสำคัญกว่าความเป็นมนุษย์ ดังพุทธพจน์ที่ว่า **“น ชจฺจา วสโล โหติ น ชจฺจา โหติ พฺราหฺมโณ กมฺมุนา วสโล โหติ กมฺมุนา โหติ พฺราหฺมโณ ที่แปลว่า บุคคลเป็นพราหมณ์เพราะชาติตระกูลก็หาไม่ หรือไม่เป็นพราหมณ์เพราะชาติตระกูลก็หาไม่ บุคคลเป็นพราหมณ์ก็เพราะการกระทำ หรือไม่เป็นพราหมณ์ก็เพราะการกระทำ”** (พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์, เล่ม 13 ข้อ 460 หน้า 581-วาเสฏฐสูตร) ในความหมายคือคุณค่าของความเป็นมนุษย์สำคัญกว่าชาติพันธุ์ โดยแนวคิดนี้ครั้งพุทธกาลพระพุทธเจ้าใช้อธิบายความแตกต่างทางวรรณะชาติพันธุ์และชั้นทางสังคม เพื่อละคลายการยึดถือเรื่องชาติพันธุ์ ชนชั้น หรือพุทธพจน์ที่ว่า **“ดูกรภิกษุทั้งหลาย แม่น้ำใหญ่ๆ สายใดสายหนึ่งนี้ คือแม่น้ำคงคา แม่น้ำยมุนา แม่น้ำอจิรวดี แม่น้ำสรภู... ทั้งหมดนั้นไหลไปสู่สมุทร หลั่งไปสู่สมุทร บ่าไปสู่สมุทร...”** (พระไตรปิฎก ฉบับหลวง (ภาษาไทย) เล่ม 19 ข้อ 186 – 189 หน้า 46-มหานทีปาจีนนินนสูตร) แนวคิดนี้พุทธศาสนาเสนอว่าจะแตกต่างกันอย่างไรแต่เมื่อประมวลรวมแล้วเหลือเพียงความเป็นมนุษย์ เหลือเพียงการมาอยู่ร่วมกันภายใต้แนวคิดของความเป็นชาวพุทธ เป็นฐานคิดเพื่อละคลายสำนึกทางประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์อันมีผลต่อมโนคิดในการอยู่ร่วมกันในมหาวิทยาลัยสงฆ์ สำหรับนิสิตที่เป็นชาวพุทธและมีพื้นที่มาจากประเทศที่แตกต่างกัน วิถีชีวิตและโลกทัศน์ความเชื่อแตกต่างกันแต่ทั้งหมดเป็นชาวพุทธ ศึกษาและเรียนรู้มโนทัศน์ทางพระพุทธศาสนาเหมือนกัน ผลจากการสังเกต และสัมภาษณ์ทั้งในส่วนของผู้บริหาร นิสิตชาติพันธุ์ที่มาจากประเทศพม่าส่วนใหญ่จากแนวทางที่มหาวิทยาลัยจัดทำขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า ความแตกต่างในเชิงชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์ และสำนึกของดินแดนเกิดกลายเป็นท่าที ความสัมพันธ์และสำนึกของการแสดงออก เป็นทั้งความขัดกันโดยมีสำนึกเป็นเครื่องขับเคลื่อนส่งต่อ แต่ในเวลาเดียวกันการดำเนินชีวิตใช้ชีวิตภายใต้แนวคิด **“วิสาสะ-ความคุ้นเคย”** และ **“ความจริงแท้-มนุษย์และพระพุทธศาสนา”** ผ่านการกินอยู่ ใช้ชีวิต เรียน กิจกรรมร่วมกันโดยมีเป้าหมายร่วมคือพระพุทธศาสนา การศึกษาทำให้ท่าทีต่อความขัดกันดังกล่าว กลายละคลายเป็นการเรียนรู้ เข้าใจ และอยู่ร่วมกันได้บนพื้นฐานความแตกต่างนั้น เกิดการเชื่อมประสานระหว่างกัน เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนในกันและกัน จนกระทั่งกลายเป็นวัฒนธรรมร่วม “พหุวัฒนธรรม-เรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม” ในการอยู่ร่วมกันของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย

สรุปและอภิปรายผล

ข้อสรุปที่ค้นพบนิสิตในนามสัญชาติพม่า จะประกอบด้วยเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ที่หลากหลายแตกต่าง โดยมีลักษณะเฉพาะในเรื่องภาษา พื้นที่ตั้งของการเกิดในแต่ละรัฐ อาทิ รัฐมอญ รัฐไทใหญ่ รัฐยะไข่ ซึ่งเป็นเขตปกครองตนเองตามที่รัฐบาลพม่าเป็นผู้กำหนด นิสิตส่วนใหญ่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ แต่เหตุผลในเรื่องความเป็นชาวพุทธ เป็นพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ ทำให้นิสิตทั้งหมดมีลักษณะร่วมในการปฏิบัติใกล้เคียงกัน อาทิ การเรียนหนังสือร่วมกัน ทำวัตรสวดมนต์ในกิจทางศาสนารวมไปถึงการใช้ชีวิตร่วมกันภายใต้ความเป็น การอยู่ในหอนิสิตตลอดระยะเวลาการศึกษา 2-4 ปี ตลอดการศึกษา รวมไปถึงการฉัน รับประทานอาหารในโรงอาหารแหล่งเดียวกัน รวมทั้งการที่มหาวิทยาลัยส่งเสริมกิจร่วมอาทิ การพัฒนาที่พัก การพัฒนาเสนาสนะที่อยู่อาศัยของตนเอง อันสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาคร ธระที และพระมหาศักดิ์ชาย โกวิโท (2553) ในเรื่อง “การศึกษาความเห็นของนิสิตชาวต่างประเทศที่มีต่อการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ที่ส่วนใหญ่พึงพอใจจึงทำให้มาศึกษาเป็นจำนวนมากขึ้นหากนับตามสถิติที่ปรากฏจากอดีตจนกระทั่งปัจจุบัน (ภาพประกอบ 1)

การศึกษาพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education) และการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ผ่านการออกแบบและดำเนินการ ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้นรวมไปถึง การใช้ภาษาไทยเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจในวิถีทางวัฒนธรรมไทยมากขึ้น ดังปรากฏในงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ พลอยแสง (2554) เรื่อง “การศึกษาปัญหาการใช้ภาษาไทยของนิสิตชาวต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ที่สะท้อนให้เห็นว่าภาษาเป็นเครื่องมือหนึ่งในการสื่อสารเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมร่วมกัน รวมทั้งเมื่ออยู่ในประเทศไทยควรรู้ภาษาไทยอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับตัวในเรื่องวัฒนธรรมความคิด การเป็นอยู่ ส่งผลให้เกิดการปรับตัวและเรียนรู้ร่วมกัน ยอมรับความแตกต่าง เรียนรู้วัฒนธรรมทางภาษา ขนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิตของกันและกันทั้งในนามศาสนาแต่ละนิกาย ศาสนาของแต่ละประเทศ และวิถีของแต่ละชาติพันธุ์ในกรณีของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มาจากประเทศพม่า บนพื้นฐานของการยอมรับสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของแต่ละบุคคล เป็นการปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมกันและมีผลเป็นความสุข ดังปรากฏในงานวิจัยของพระครูโสภณพุทธิศาสตร์ พระสรวิชญ์ อภิปญฺโญ (2552) เรื่อง “การศึกษาความผาสุกของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ที่ได้เสนอว่าปัจจัยหนึ่งของความผาสุก คือ กิจกรรมที่มหาวิทยาลัยดำเนินการแล้วนิสิตได้เข้าร่วม รวมไปถึงสัมพันธภาพระหว่างกันและกันของนิสิต ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยออกแบบให้กับนิสิตเพื่อการอยู่ร่วมกันโดยเฉพาะกลุ่มนิสิตชาวต่างชาติและนิสิตในสัญชาติพม่า นำไปสู่ความเท่าเทียมกันบนมิติของพหุวัฒนธรรม สู่การเรียนรู้ปรับตัวและยอมรับในการที่จะอยู่ร่วมกันด้วยกันบนความหลากหลาย

การที่นิสิตมีแนวทางวิถีทางประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์และสำนึกทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่าง มีผลเป็นการบริหารความสัมพันธ์กับสมาชิกอื่นในชุมชนสังคมต่างกัน แนวคิดความเป็นอื่น (Otherness) แนวคิดความแตกต่างหลากหลาย กลายเป็นเงื่อนไข เมื่อนำแนวคิดในเรื่องการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การ

เรียนรู้ในแบบพหุวัฒนธรรม สู่การออกแบบการเรียนรู้ในชั้นเรียน การอยู่อาศัย รวมไปถึงการดำเนินกิจกรรมในวิถีทางศาสนา ทำให้เกิดวิถีการสะท้อนกลับเรียนรู้ต่อความแตกต่าง เป็นการยอมรับ เรียนรู้และเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้นดังปรากฏตามผลการวิจัยนี้ ทั้งจะสามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุงประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาที่มีลักษณะร่วมกับมหาวิทยาสงฆ์ในประเทศไทยได้

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาความหลากหลายทางชาติพันธุ์ (1) ควรมีการศึกษาความหลากหลายและการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันในความหลากชาติพันธุ์ในกรณีสำนึกทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกรณีนิสิตเวียดนามที่มีชาติพันธุ์แตกต่างกันกรณีเขมรในเวียดนามกับนิสิตเวียดนามที่แตกต่างกันในเรื่องของชาติพันธุ์และการนับถือพระพุทธศาสนาแตกต่างนิกายกันและกันในมหาวิทยาลัยสงฆ์ด้วย รวมทั้ง (2) ควรมีการศึกษาวิจัยในประเด็นวิธีการรื้อสร้างสำนึกทางประวัติศาสตร์ และสำนึกทางชาติพันธุ์ตามแนวสากลและแนวพุทธเพื่อประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นถิ่นที่ได้

อ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). สถิติแรงงานขามชาติ. *ออนไลน์,* เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2561, จาก https://www.m-society.go.th/article_attach/18712/20429.pdf.

เกรียงศักดิ์ พลอยแสง. (2554). การศึกษาปัญหาการใช้ภาษาไทยของนิสิตชาวต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*รายงานการวิจัย*, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ณัทธีร์ ศรีดี,รองคณบดีคณะพุทธศาสตร์ ฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อ 22 ตุลาคม 2560,*สัมภาษณ์.*

นันทสิงห์ (2540). *ประวัติศาสตร์ไทใหญ่.* สมปอง ไตตุมแก่น และฉัตรทิพย์ นาถสุภา (แปลจากภาษาไทใหญ่). โครงการประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมชนชาติไท : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

พรพิมล ตรีโชติ. (2542). *ชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่า.* กทม. สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.

พระมหาประยูร โชติวโร ผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อ 22 ตุลาคม 2560,*สัมภาษณ์.*

หม่องทินอ่อง-Maung Htin Aung. (2013). *ประวัติศาสตร์พม่า : A History of Burma.* ผู้แปลเพ็ชรี สุมิตร. กรุงเทพ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, มูลนิธิ โครงการ

วีรกาญจน์ กนกกมเลศ,หัวหน้าภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เมื่อ 22 ตุลาคม 2560,*สัมภาษณ์.*

สาคร ธระที และพระมหาศักดิ์ชาย โกวิโท. (2553) .การศึกษาความเห็นของนิสิตชาวต่างประเทศที่มีต่อการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย".*รายงานการวิจัย,* สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สุภรณ์ โอเจริญ. (2541). *มอญในเมืองไทย (The Mons in Thailand).* ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และกาญจนี ละอองศรี (บรรณาธิการ). กรุงเทพ ฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

อัคนี มูลเมฆ. (2548). *รัฐฉาน:ประวัติศาสตร์และการปฏิวัติ.* กรุงเทพ ฯ : มติชน.

Khin May Aung. (2015). *Historical Perspective on Mon Settlements in Myanmar.* International Conference on Burma/Myanmar Studies Burma/Myanmar in Transition: Connectivity, Changes and Challenges University Academic Service Centre (UNISERV), Chiang Mai University, Thailand, 24-25 July 2015.

Ashon Nyanuttara. (2014). *A Study of Buddhism in Arakan*. Oo Thein Maung.

Michael W. Charney (2007). *Buddhism in Arakan:Theories and Historiography of the Religious Basis of Ethnonyms.* School of Oriental and African Studies [SOAS], University of London

Pa-Oh National Organization (2010). *Pyidaungzu De-Ga Pa-Oh: Union of Pa-Oh*. Pa-Oh National Organization.

Hammarström, Harald; Forkel, Robert; Haspelmath, Martin, eds. (2017). *"Pa'o Karen".* Glottolog 3.0. Jena, Germany: Max Planck Institute for the Science of Human History.

Ashley, S. (2006). *Exorcising with Buddha palaung Buddhism in northern Thailand.* Ottawa: Library and Archives Canada.